

Nr 717

Av fru **Kristensson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 75, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.*

I proposition nr 75 föreslås bl. a. att änkepensionerna i fortsättningen skall utgå med samma belopp som ålderspensionen till en ensam pensionär, varigenom de höjs med 750 kronor till 2 750 kronor per år. Full änkepension föreslås tillkomma dels en änka som har barn under 16 år i hemmet och dels annan änka, som fyllt 50 år vid mannens död och varit gift med honom minst 5 år. Till kvinnor, som blir änkor efter utgången av juni 1960, utges de nya änkepensionerna utan inkomstprövning, medan inkomstprövning enligt nuvarande regler tillämpas beträffande pensioner till änkor, vilkas män avlidit före den 1 juli 1960.

Propositionen innehåller vidare förslag om att barnpensioner à 1 000 kronor om året skall utan inkomstprövning utgå till alla barn under 16 år, som mist sin fader eller moder eller båda föräldrarna.

Vi ansluter oss tveklöst till uppfattningen, att grundskyddet för ålderspensionär skall utgå med lika belopp för alla utan inkomstprövning. 1958 års riksdag har i princip beslutat att även änkepensionen skall utgå utan inkomstprövning. Det skall här erkännas, att det nu framlagda förslaget om ett fullföljande av detta beslut väcker starka betänkligheter.

Invalidpensioneringens utformning är fortfarande föremål för utredning, och förslag torde vara att vänta relativt snart. Frågan om änkepensioneringens definitiva utformning bör därför enligt vår mening uppskjutas för att avgöras i samband med beslut om invalidpensionen. Såsom det statsfinansiella läget nu ter sig, fruktar vi, att en tillfredsställande lösning av invalidernas ekonomiska situation eljest kan komma att försvåras. Ett genomförande av änkepensioneringen i enlighet med propositionen medför nämligen väsentliga utgiftsstegringar under åren framöver. Vi anser således, att utformningen av änkepensioneringen och invalidpensioneringen bör avgöras i ett sammanhang, så att en rättvis avvägning av utgående förmåner uppnås inom ramen för samhällets resurser. Det är för övrigt icke möjligt att få en alldeles riktig samordning mellan olika förmåner inom folkpensioneringen och övriga livräntor, t. ex. på grund av yrkesskada, trafikskada och olycksfall, så länge ej invalidpensionsfrågan är slutligt löst.

Vidare synes förslaget om änkepensioner utan inkomstprövning kunna innebära, att änkor i arbetsför ålder jämställes beträffande försörjnings-

möjligheterna med ålderspensionärer och icke arbetsföra. En sådan bedömning av änkornas situation syns oss omotiverad och oriktig. Förslaget bör även med hänsyn härtill bli föremål för förnyade överväganden. Ännu ett skäl för sådana överväganden är den stora skillnad med avseende på förmåner, som kan uppkomma mellan nuvarande och blivande änkor och som vi betraktar som en avsevärd olägenhet i förslaget.

En fråga, som berörts av flera remissinstanser, är möjligheten att i vissa fall utgiva änklingspension. Utan tvivel kan situationen för en änkring mången gång te sig lika bekymmersam som för en änka. Även spørsmålet om inkomstprövade änklingspensioner bör enligt vår mening närmare övervägas.

Vi föreslår således ett uppskov med det slutliga ställningstagandet till änkepenioneringens utformning. Däremot tillstyrker vi den föreslagna höjningen med 750 kronor till 2 750 kronor per år. Pensionen skall utgå efter inkomstprövning till såväl kvinnor som blir änkor efter den 30 juni 1960 som kvinnor vilka tidigare blivit änkor. I detta sammanhang ifrågasätter vi om icke en uppmjukning bör komma till stånd beträffande reglerna för s. k. skärpning av inkomst på grund av förmögenhetsinnehav vid inkomstprövningen inom folkpenioneringen.

Med avseende på barnpensionerna ansluter vi oss till propositionens förslag.

Vi vill understryka, att änkepenionen visserligen innebär en ekonomisk lättnad men icke kan sägas utgöra lösningen av de ekonomiska och personliga problem av skiftande slag som änkorna kan ställas inför. Det är angeläget, att de änkor som så behöver får hjälp att lösa svårigheterna på det för dem själva mest tillfredsställande sättet. En god lösning ur såväl deras egen som samhällets synpunkt syns oss t. ex. vara, att änkor i arbetsför ålder bereds möjligheter att göra en insats som förvärvsarbetande i den utsträckning minderåriga barn ej kräver omvårdnad i hemmet. Därvid bör samhället på alla sätt underlätta deras inlemmande i förvärvslivet.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

- I. a) att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 måtte besluta att oreducerad änkepenion skall utgå efter inkomstprövning från och med den 1 juli 1960 tills vidare med 2 750 kronor per år och med reduktion enligt propositionens förslag,
- b) att riksdagen ville besluta om uppskov med det slutliga ställningstagandet till änkepenioneringens utformning, så att frågan kan — under beaktande av de i motionen anförda synpunkterna — prövas i samband med förslag om invalidpenionering, samt

- II. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför
erforderliga ändringar i författningstexten.

Stockholm den 25 mars 1960

Astrid Kristensson

Karin Wetterström

Dag R. Edlund

Eva Karlsson

F. A. Hamilton
